

Passar jag in?

Nyanlända ungdomars möte med idrottsundervisning

Åke Huitfeldt

The University of Örebro, Sweden

- Idrottslärare i 39 år
- Hur kan vi nå våra barn och ungdomar
- Idrott *för* Hälsa
- Foskarskola FIHD tre år
- Arbetat senaste åren med denna grupp av elever, de nyanlända

Bakgrund

- ❑ Antalet invandrare, speciellt nyanlända ungdomar som har kommit till Sverige har ökat de senaste åren och kommer säkert att fortsätta göra det (Skolverket, 2013)
- ❑ Bunar (2010) visar med sin forskningsöversikt att ju äldre ungdomarna är när de kommer till Sverige ju svårare har de generellt sett att klara av skolans krav
- ❑ Kulturella fenomen som skidåkning, friluftsliv och simning är ofta aktiviteter som inte är bekanta för denna grupp eller som de har svårt att delta i vid Idh (Lundvall, 2005)

Studiens problemområde

- ❑ Forskning visar att det varit svårt att inkludera nyanlända ungdomar i svensk skola (Bunar, 2011), vilket är en viktig utmaning att komma till rätta med då skolan är en central miljö för många nyanlända ungdomar
- ❑ Rapporter (Skolverket, 2014b) visar att gruppen har svårt att klara av att lyckas med sitt skolarbete, där även idrottsundervisningen ingår
- ❑ Av de nyanlända, var det 69,5% som ej var behöriga att söka till gymnasiets nationella program 2013, jämfört med 10,9% för övriga elever

Studiens problemområde (2)

- ❑ De nyanlända klarar inte av skolans krav lika bra som övriga elever då det är svårt för dem att på kort tid lära sig ett helt nytt språk både muntligt och skriftligt och att på det nya språket förstå kurslitteratur, kommunicera på lektioner och förstå skriftliga uppgifter och prov (Otterup, 2006; Wigg, 2008)
- ❑ Ämneslärare har inte alltid kunskap om dessa begränsningar (Nilsson & Axelsson, 2013)
- ❑ Det förvånansvärt få vetenskapliga texter som handlar specifikt om de nyanlända (Bunar , 2010a)
- ❑ Om det sedan tidigare är lite gjort om nyanlända ungdomars möte med svenska skola generellt så är det ännu mindre gjort kring deras möte med idrottsundervisning

Definition Nyanländ (Skolverket 2007, Bunar 2010)

- ❖ Har invandrat till Sverige, oavsett invandringsskäl (0-4år)
- ❖ Saknar grundläggande kunskaper i svenska språket, oavsett skolbakgrund i övrigt
- ❖ Kommer till grund- eller gymnasieskolan strax före sin skolstart (6-års respektive 15-årsåldern) eller under sin skoltid, upp till 18-årsåldern (min undersökta grupp), oavsett om de går i förberedelseklass och IM språkintröduktion eller från början är fysiskt och pedagogiskt integrerade i ordinarie klasser
- ❑ Innebär skillnader inom gruppen beroende på anledning och ort men.....
  - De studerar alla enligt grundskolans åk 9 styrdokument
  - Godkända för att kunna söka till GY nationella program (8-12)

Studiens Syfte och Frågeställningar

- ❑ Syftet med studien är att undersöka några nyanlända ungdomars, 17-19 år gamla, möte med idrottsundervisningen. I studien fokuseras ungdomarnas berättelser om dessa möten genom följande frågeställningar:
  - Vad berättar ungdomarna om sitt möte med idrottsundervisningen utifrån sitt erfarande av att vara nyanländ?
  - Vilken mening skapar ungdomarna i deltagandet i idrottsundervisningen?
  - Vad berättar ungdomarna om vilka konsekvenser deras deltagande i idrottsundervisning får för deras vardag?

Teori för att tolka empirin

- Jag har inspirerats av filosofen och pedagogen John Deweys pragmatiska perspektiv för att tolka empirin
- En hörnsten i Dewey teori bygger på att kunskap skapas i relationer och genom *transaktioner*. Med begreppet transaktion vill Dewey förklara samspelet mellan individen och sin omgivning och då hela sin omgivning, det kan vara fysiska platser, andra individer, olika kulturer – ja hela den kontext individen verkat och verkar i påverkar individen i ett ständigt flöde. Genom dessa transaktioner vidgar individen världen, skapar handlingsstrategier, förstår och tar lärdom av dem (Biesta & Burbules, 2003)
- Jag är inspirerad av Deweys pragmatiska perspektiv och dess centrala begrepp för att kunna tolka studiens resultat och därmed bättre kunna förstå deras handlingar.

Centrala begrepp (Biesta, 2014) för att tolka studiens empiri

- ✓ Deras uppväxt består av en mängd faktorer och det är just hur de har **erfarit** några av dessa faktorer som jag är intresserad av att veta mer om och hur de påverkar deras **möte** med idrottsundervisningen.
- ✓ Här sker just vad Dewey kallar **transaktioner** som är avhängig den kontext ungdomarna verkat i tidigare och verkar i för tillfället. Det är inte bara två separata delar, deras fysiska förnimmelse av att vara fysiskt aktiv och omgivningen som interagerar, utan det är hela processen som är avgörande hur de erfar mötet. Det är beroende på faktorer som deras egna tankar, vilken kultur de vuxit upp i, sociala relationer, vilket syfte och regelverk handlingen styrs av
- ✓ Vilken verkan dessa transaktioner får visas med deras handling – Sullivan (2001) använder begreppet **kroppsliggöra** (Sullivan 2001). Det är ett verb där den transaktionella kroppen genom sitt sätt att handla hanterar miljön.
- ✓ Jag är också intresserad att lyfta vilken **mening** ungdomarna ser med att delta i idrottsundervisningen, som enligt Deweys resonemang uppstår i transaktionerna mellan ungdomarna och deras omgivning, och något som sker och blir synligt i form av hur de handlar. Meningen genereras och befästs sedan ytterligare i relation till vilka **konsekvenser** handlingen får för ungdomarnas **vardag**

Sammanfattning av teorin som har betydelse för studien

- ❑ Dewey påpekar ofta på att det är viktigt att studera handlandet för att studera de begrepp jag tagit upp
- ❑ Dewey själv menar att när man reflekterar över sitt handlande, som i denna studie utförs i form av berättelser, kan erfandet till och med framträda tydligare än det gjorde vid själva handlandet (Dewey, 1934/1980)
- ❑ Ett relevant sätt kan därför vara att utgå från berättelser för att tydliggöra människors erfande och blir studiens metodologiska utgångspunkt

Metodologiska utgångspunkter

- ❑ Studien utgår från hur ungdomarnas *berättar* om sin uppväxt och hur den påverkar mötet med idrottsundervisning
- ❑ En narrativ utgångspunkt där jag utgår från ungdomarnas berättelser, ej utsagor. Ev exempel!
- ❑ Där berättelser är en kognitiv process som skänker människor mening i det de gör och hjälper oss att förstå varför de och även vi själva beter oss som vi gör (Polkinghorne, 1988 ; Ricoeur, 1991)
- ❑ Berättelserna i studien utgår från livsberättelser enligt Armour's (2006) definition, skiljt från livshistorier och autoetnografi (Mange)

Metod för insamling av data, empiriskt material

- Metoden för att samla in data till studien är i form av kvalitativa djupintervjuer
- Intervjuerna gjordes relativ förutsättningslöst med studiens tre frågeställningar som utgångspunkt
- Studien utgår från sex djupintervjuer
- Skolan där ungdomarna (17-19 år) går är en skola i en medelstor svensk stad.
- Ungdomarna är av olika kön, har olika religion, födda i olika länder och med skiftande uppväxtförhållanden.
- Fyra av de sex intervjuade är ensamkommande ungdomar under det att två av dem bor med sina familjer

Analys av livsberättelserna

- ❑ Huvudspåret vid analysen av denna studie är att den utgår från en kategorisk utgångspunkt (teman) och fokuserar på innehåll (vad som sägs) (Lieblich mfl 1998)

- ❑ Teman som utkristalliserats utifrån analysen
  - Uppväxtvillkor
  - Familjen
  - ✓ Begränsningar och möjligheter med att delta
  - ✓ Skolämnet Idrott och Hälsa
  - ✓ Individuell hälsa

Excerpt!

Excerpt från temat uppväxtvillkor

[Jag] gick i skolan men det kostade att gå i skolan så jag gick ett år, jag gick inte längre för att vi hade inte tillräckligt med pengar för att jag och mina syskon skulle gå i skolan. Jag kommer inte ihåg så jättemycket. /.../ I skolan fick jag alltid stryk av lärare och det var väldigt negativt och (..) det fanns inte så mycket möjligheter man kunde göra det var tråkigt. Det där att vi fick stryk om vi skulle klippa oss fick vi stryk om vi inte klippte naglarna vi fick stryk om vi inte var ren vi fick stryk, dom hade många regler skulle vi inte göra läxan skulle vi få riktigt stryk var man inte tyst på lektionen man fick stryk man fick alltid stryk oavsett (.) det var väldigt negativt. /.../

Excerpt begränsningar och möjligheter

Jag älskar idrott (uttrycksfullt). Det är helt okej alltså, jag har provat taekwondo, spela fotboll å jag kan simma nu. Ja, alltså jag har inga problem på idrotten men killarna (..) jag är muslim dom vet att jag är det och hur muslimska flickor ska vara å då tittar dom så konstigt på mig när jag springer, jag har sportkläder dom tittar så konstigt jag känner mig lite blyg det är så (fnissar). Jag (..) [vill] att dom inte tittar konstigt jag är jätteduktig på idrotten (..) varför jag springer att jag har idrottskläder på mig. (..) Jag har "hel" klädsel på kroppen (..) typ träningsoverall och slöja. Det viktigaste [problemet] är det med pojkarna, jag är blyg (..) att spela med dom och att dom är starka å jag kan inte spela med dem. /.../ Åsså, vi inte får dansa med killarna. Ja, som långdans, ringdans går bra när man inte håller i varandra men inte lugn dans (fnissar). Det är roligt [med uteaktiviteter] man får vara ute å (..) då gör det inte så mycket att killarna är med, å orientering är jätte, jätteroligt (fnissar).

Exempel från resultaten

□ Uppväxtvillkor

- Ingen längre kvalitativ utbildning i ämnet
- Ekonomin har begränsat deras möjligheter till längre och bra skolgång
- I stort sätt ingen positiv fritid, speciellt inte för flickorna

□ Familjen

- Pojkarna har fysiskt varit väl förberedda för mötet med ämnet utan något moraliskt dilemma
- Flickorna har inte haft lika mycket tidigare kunskap om eller färdighet i ämnet som pojkarna förutom i dans
- Flickor, kvinnor ska inte idrotta

Sammanfattning av resultaten

- ❑ Skolan är viktig plats (jfr Wigg, 2008) – en oas
- ❑ Det finns begränsningar (jfr Lundvall 2005) men Idrottsundervisning upplevs ofta positiv. Nya kontakter. Träna språket. Lära sig nya saker. De vill! Överlevnadsstrategier (jfr Cederberg 2006; Pfister, 2011)
- ❑ Grund skolutbildning inte minst vad gäller Idrott och Hälsa sedan tidigare ((jfr Marshall 2000)
- ❑ Dubbelt genusperspektiv (jfr Walseth, 2008, Olofsson, 2005)
- ❑ Pojkarna lättare att klara sig både i skola och på fritid vad gäller idrott (jfr Larsson mfl 2009; Strandbu, 2005)
- ❑ **Man ska inte prata om denna grupp som en grupp med samma bakgrund, behov av stöd eller att de kan lika mycket (jfr Wigg, 2008)**

Dina reflexioner

- Begränsningar möjligheter!
- Vad är dina erfarenheter?
- Hur har du agerat?
- Om inte tidigare erfarenheter hur skulle du möta liknande situationer?
- Enkla och praktiska tips !!

The purpose of a case is not to represent the world, but to represent the case!

Kommentarer?

Frågor?

Åke Huitfeldt

ake.huitfeldt@umea.se

+46706495820

Mina Förslag -Diskussion

- Sättet att bedriva undervisning för dessa elever
- Det finns relativt stora friheter

Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och *varierar och anpassar sina rörelser till viss del till aktiviteten och sammanhanget. /.../* Eleven planerar och genomför friluftaktiviteter med viss anpassning till olika förhållanden, miljöer och regler.

- Simning, dans, orientering är dock relativt konkreta
- Språkets betydelse, inte lika benägna att fråga
- Genusperspektivet blir dubbelt för flickorna

Jag simmade med klassen några gånger det funkade inte jag kunde inte simma 25 meter. Jag fick en speciell lärare och då åkte vi och simmade extra en gång i veckan. /.../ jag har lärt mig simning, spela volleyboll, lärt mig lite av allt (..) badminton, dans lite grand, som man måste kunna för att dansa med en tjej.

DiVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet)
"Sök" Åke Huitfeldt!

Tack för **DITT** bidrag

Hör gärna av dig med synpunkter eller om du vill "höra" mer!
MvK Åke (ake.huitfeldt@umea.se)